

กิจการนักศึกษาในศตวรรษที่ 21

Student Affairs in the 21st Century

อธิพัชร ดาดี (Athipach Dadee)

นักวิชาการอิสระ (Independent Scholar)

Email: dad.athipach@gmail.com

Received October 29, 2021; Revised December 9, 2021; Accepted December 16, 2021

Abstract

The academic articles about student ventures in the 21st century present concepts about student affairs. According to the higher education act, B.E. 2562, the concept of student development strategy in higher education institutions (2017–2002) and the concept of learning activities outside the classroom in the 21st century world for student business studies have the dynamics of change in the 21st century, which is considered an element that will help develop and increase the potential for students to have a complete characteristic feature. It can be used to learn and develop the potential of work, including educational institutions must develop learners in knowledge and the skills of the 21st century to integrate 3 skills: (1) learning and innovation skills, (2) life and career skills, and (3) information and digital technology skills, such as idea design activities and knowledge training for 21st century work, community development volunteer club activities, digital entrepreneur skills activities, etc.

Keywords: Student Affairs; 21st Century

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องกิจการนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับกิจการนักศึกษาตามพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนานักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (พ.ศ. 2560–2564) และแนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนในโลกยุคศตวรรษที่ 21 เพื่อศึกษาากิจการนักศึกษามีพลวัตรของการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่ช่วยพัฒนาและเพิ่มศักยภาพให้นักศึกษามีคุณลักษณะของความเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ สามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพในการทำงานต่อไปได้ รวมทั้งสถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้ และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อบูรณา

การทักษะ 3 ส่วน เข้าด้วยกัน คือ (1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (2) ทักษะชีวิตและอาชีพ และ (3) ทักษะด้านสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น กิจกรรมการออกแบบความคิดและอบรมความรู้ในการทำงานศตวรรษที่ 21, กิจกรรมชมรมอาสาพัฒนาชุมชน, กิจกรรมทักษะการเป็นผู้ประกอบการดิจิทัล เป็นต้น

คำสำคัญ: กิจกรรมนักศึกษา; ศตวรรษที่ 21

บทนำ

กิจกรรมนักศึกษาก่อตั้งขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพของนักศึกษา โดยมุ่งส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียนนอกเหนือจากการเรียนการสอนตามปกติ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำประสบการณ์ในห้องเรียนและความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ได้ในชีวิตจริง เน้นการให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านทัศนคติ ด้านจิตใจ ด้านคุณธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านค่านิยม และด้านวัฒนธรรมที่ควรถือปฏิบัติในสังคม ดังนั้นฝ่ายกิจการนักศึกษาจะต้องทำหน้าที่ในการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาในทุกด้านเพื่อให้ตรงกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และถือเป็นภารกิจที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษาที่จะทำให้นักศึกษาเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน และมีศักยภาพที่สามารถแข่งขันได้ในภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ (Bailey, Jaggars & Jenkins, 2011) ด้วยเหตุนี้เองที่สถาบัน อุดมศึกษาต้องมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะของนักศึกษา ให้สัมพันธ์กับพลวัตการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยบูรณาการทักษะ 3 ส่วน เข้าด้วยกัน คือ (1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (2) ทักษะชีวิตและอาชีพ และ (3) ทักษะด้านสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล (Natthunatiruj, 2019)

การพัฒนานักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จะต้องพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพและความสามารถทางด้านคนและสังคมควบคู่กันไป เพื่อช่วยให้การทำงานประสบความสำเร็จและก้าวหน้า (Robles, 2012) ได้แก่ การสื่อสาร การนำเสนอ การบริหารคน เวลา ทีมงาน งบประมาณ การจัดการอารมณ์ตนเอง และการเป็นผู้นำและรับผิดชอบต่อสังคม เรียกว่า “สมรรถนะการบริหารจัดการคน” หมายถึง บุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในปัจเจกบุคคล เป็นการผลักดันให้ปัจเจกบุคคลนั้นสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีหรือตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบ (McClelland, 1973) ทักษะเช่นนี้เรียกว่า Soft Skills หมายถึง ทักษะหรือความชำนาญที่เกี่ยวข้องกับคน เช่น การสื่อสารกับบุคคลอื่น การทำงานเป็นทีม เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบันได้มีการใช้คำว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 หรือที่เรียกว่า 21st Century Skills มาทดแทน (Watanabutr, 2021) โดย 21st Century Skills ได้ถูกจัดออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ทักษะในการสื่อสารเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น 2) ทักษะในการทำงานและความร่วมมือกับผู้อื่นทั้งแบบคู่และแบบทีม 3) ทักษะในการเป็นผู้นำที่สามารถบริหารปัจจัยต่าง ๆ ได้ ทั้งงาน เวลา และคน 4) ทักษะในการวิเคราะห์และแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ ของระบบงาน

ดังนั้น การศึกษาในโลกยุคศตวรรษที่ 21 จึงเน้นความสำคัญกับพลวัตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลก ฝ่ายกิจการนักศึกษาที่อยู่ในระดับอุดมศึกษา ต้องมุ่งส่งเสริมให้นักศึกษามีทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในศตวรรษที่ 21 มุ่งพัฒนานักศึกษาให้สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำนวัตกรรมเข้ามาผสมผสานกับการเรียนเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ได้ นำไปพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับสังคมและประเทศชาติ แม้ว่าบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคตจะเปลี่ยนผ่านไปอย่างไรก็ตาม ดังนั้นงานกิจการนักศึกษา จึงเป็นงานที่มีความสำคัญและมี

ประโยชน์ต่อนักศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิตเป็นปัจจัยสำคัญต่อความอยู่รอดในสังคม (Martin, 2010) แต่ในปัจจุบันผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มักให้ความสำคัญกับงานกิจการนักศึกษาไว้ในลำดับท้าย ๆ เพราะส่วนมากจะมุ่งเน้นแต่ในเชิงวิชาการ ซึ่งความเป็นจริงนั้นงานวิชาการจะต้องได้รับการสนับสนุนจากงานกิจการนักศึกษา เพื่อให้ศึกษามีกิจกรรมที่เหมาะสมและส่งเสริมในเชิงวิชาการ นอกจากนี้แล้วงานกิจการศึกษายังช่วยให้นักศึกษาเกิดทักษะอื่น ๆ เพิ่มเติม หรือเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้อีกด้วย หากผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาให้ความสนใจในงานกิจการนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ก็จะส่งผลให้นักศึกษาประสบผลสำเร็จในด้านการเรียนได้เป็นอย่างดียิ่ง

กิจการนักศึกษาตามพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562

เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับกรอบแผนอุดมศึกษาระยะ 15 ปี ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2574) และแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560 – 2564 (Office of the Higher Education Commission, 2018) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยสำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา ได้จัดทำยุทธศาสตร์ โดยใช้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ในส่วนของยุทธศาสตร์ที่ 3 โดยเป็นภาคการพัฒนากำลังคนและงานวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ อีกทั้งมีการนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 มาร่วมเป็นกรอบในการดำเนินการทางยุทธศาสตร์ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับแผนพัฒนากำลังคน (Ministry of Labor, 2017)

จากหลักการและเหตุผลทำให้เราพบว่าความจำเป็นของการพัฒนาคุณภาพนักศึกษานั้นเต็มไปด้วยความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในยุคโลกาภิวัตน์ที่สังคมมีพลวัตสูง การทำความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกและบ่มเพาะให้บัณฑิตมีทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องทำให้นักศึกษามีความรู้ขั้นลึกในสาขาวิชาเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และพัฒนานวัตกรรมได้ การพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสร้างความรู้ใหม่และการปรับตัวในด้านต่าง ๆ อีกทั้งต้องมีการเพิ่มทักษะด้านการบริหารจัดการและการเป็นผู้นำเพื่อสร้างเอกลักษณ์ของตนเองและความเข้าใจสังคมอื่นในการอยู่ร่วมกันได้โดยปกติสุข สิ่งสำคัญที่สุด คือ การปลูกฝังให้นักศึกษาเห็นความสำคัญในการพัฒนาความคิดของตนเอง บนพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงของโลก ดังนั้น การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนานักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเปรียบเสมือนแนวทางการดำเนินงานด้าน การพัฒนานักศึกษาร่วมกันระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 มาตรา 5 (1) พัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความเชี่ยวชาญตามสาขาวิชาการหรือวิชาชีพที่ตนถนัด สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประเทศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับโลกได้ และ (2) เพื่อให้เกิดการพัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และทักษะที่จำเป็น สามารถปรับเปลี่ยนตนเองเพื่อรองรับสังคมโลกที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต อีกทั้งสามารถร่วมกันแก้ปัญหาสังคม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในส่วนของมาตรา 12 สถาบันอุดมศึกษามีภารกิจหน้าที่ในการพัฒนาความรู้ให้ทันสมัย จัดการศึกษาให้ตอบสนองต่อความต้องการกำลังแรงงานคนของประเทศ (Government Gazette, 2019)

สรุปแนวคิดเกี่ยวกับกิจการนักศึกษา ตามพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 คือ การพัฒนาคุณภาพนักศึกษาทั้งในด้านความคิด ความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคโลกาภิวัตน์

วิวัฒนาการของการบริหารกิจการนักศึกษา

กิจการนักศึกษาเป็นงานที่มีภารกิจหน้าที่ในการมุ่งส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียนนอกเหนือจากการเรียนการสอนตามปกติ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้ความสามารถที่ได้ไปใช้จริง เป็นการเชื่อมโยงการเรียนรู้สู่การปฏิบัติได้ทั้งนอกบทเรียนและนอกห้องเรียน นอกจากนี้การบริหารงานกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา คือ งานที่ต้องควบคุม ส่งเสริม พัฒนา และความประพฤติของนักศึกษา อีกทั้งเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร การบริหารกิจการนักศึกษาต้องเน้นการทำหน้าที่คอยดูแลนักศึกษาด้านความประพฤติด้านการรักษาวินัย และการพัฒนาชีวิตจึงได้ถูกเรียกว่างานฝ่ายปกครอง เพื่อรับผิดชอบในงานด้านกิจการนักศึกษา บางมหาวิทยาลัยงานฝ่ายปกครองได้รวมภารกิจและแนวการศึกษาด้วย ซึ่งถือได้ว่าเป็นการพัฒนางานกิจการนักศึกษาที่สำคัญ การบริหารกิจการนักศึกษาในช่วงยุคแรกของไทยนั้นเป็นการเปิดรับแนวคิดอุดมศึกษาและกิจการนักศึกษาจากต่างประเทศ แนวคิดการพัฒนาการศึกษาของต่างประเทศจะเรียกว่า “งานบุคคลการศึกษา” (Student Personal Work) เน้นการพัฒนาบุคคล ทั้งร่างกาย จิตใจและบุคลิกภาพ เป็นลักษณะการปกครองและช่วยเหลือเพื่อการดำรงชีพ ซึ่งในยุคแรกเริ่มนี้กิจการศึกษายังไม่มีโครงสร้างหน่วยงานที่ชัดเจน เน้นการปกครองและช่วยเหลือ สำหรับในประเทศไทยงานปกครองนักศึกษา มุ่งเน้นการบริการช่วยเหลือในลักษณะทุนเล่าเรียน การตรวจสอบสุขภาพ และการบริการหอพัก เป็นต้น (Natthunatiruj, 2019) ต่อมาในช่วงปลายยุคอุตสาหกรรมการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีทิศทางเดียวกันกับการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่มีสถานการณ์ในทางการเมืองที่ทวีความรุนแรง ทำให้นักศึกษามีการรวมตัวกันเป็นองค์กรนักศึกษาที่มีบทบาทในการแสดงออกต่อทางการเมือง ต่อมาการบริหารกิจการศึกษามีแนวคิดรวมกลุ่มเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับสังคมในการเข้าไปแก้ไขปัญหาของสังคม จึงทำให้เกิด “องค์กรนักศึกษา” เมื่อพลวัตของโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงไป มีเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามา หรือที่เรียกว่ายุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเชื่อมโยงกับการติดต่อสื่อสารเพื่อส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) ที่มุ่งเน้นผู้เรียน ทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาให้เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต และให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาภายในชุมชนท้องถิ่น มีระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษาเหมือนเช่นการปฏิรูปการศึกษาจากประเทศอื่น และเพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการคิด การจัดการ การประยุกต์ใช้ การบูรณาการความรู้สู่ประสบการณ์จริง ดังนั้น “กิจการนักศึกษา” (Bonwell & Eison, 1991) จึงได้รับการพัฒนาเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับปรัชญาของกิจการนักศึกษาที่ต้องการส่งเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ มีความสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย อารมณ์ และสังคม ที่ให้ความสำคัญกับกิจการนักศึกษาสมดุลกับด้านวิชาการ ด้านของงานกิจการนักศึกษาจึงเน้นการให้บริการ (Service) และจัดหา (Provide) บัณฑิตพื้นฐานให้กับนักศึกษาและควบคุมพฤติกรรมให้อยู่ในกฎระเบียบ ด้านของการสนับสนุนทางวิชาการ มุ่งเน้นบัณฑิตที่สนับสนุนความต่อเนื่องของการศึกษาโดยกิจการนักศึกษาจะเน้นพัฒนานักศึกษาแบบรอบด้านจึงขยายโครงสร้างส่วนต่าง ๆ ภายในหน่วยงานให้มีความเฉพาะทางมากขึ้น เช่น ฝ่ายกิจกรรมนักศึกษา ฝ่ายแนะแนว เป็นต้น (Innoi & Boonsak, 2011)

สรุปแนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนานักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (พ.ศ. 2560-2564) เป็นภาคการพัฒนากำลังคนและงานวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ มุ่งส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียนนอกเหนือจากการเรียน การสอนตามปกติ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้ความสามารถที่ได้ไปใช้จริง นำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเชื่อมโยงกับการติดต่อสื่อสารเพื่อส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนโลกในศตวรรษที่ 21

ยุคศตวรรษที่ 21 กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน ถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญในการพัฒนานักศึกษาให้มีทักษะและประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตให้มีคุณภาพ ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนนั้น เป็นเครื่องมือฝึกให้นักศึกษาได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม รู้จักคิด รู้จักวางแผนอย่างเป็นกระบวนการ สามารถวางระบบการทำงานที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม อีกทั้งปัจจุบันทั่วโลกให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) จึงเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการช่วยเพิ่มประสิทธิผลของการจัดการศึกษา เช่น ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ต่อเนื่องนอกกรอบโรงเรียนและการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ช่วยในการจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล (Daosuk, 2019)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) โดยสำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษาตระหนักถึงภารกิจที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาและงานด้านกิจการนักศึกษา เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณภาพและสมรรถนะในการแข่งขันทั้งตลาดแรงงานได้ (Thanormchayathawat et al., 2016) รวมไปถึงการดำเนินการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 จึงริเริ่มให้มีการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนานิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยมีหลักการสำคัญคือการพัฒนาคุณภาพนิสิต นักศึกษาเพื่อตอบสนองความท้าทายในยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีกระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อย่างไม่หยุดยั้ง และเป็นสังคมโลกที่มีพลวัตสูง รวมทั้งยกระดับสมรรถนะและขีดความสามารถของนิสิต นักศึกษาในการแข่งขันในประชาคมโลกได้อย่างมีคุณภาพ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงไม่ใช่เพียงการถ่ายทอดองค์ความรู้แต่ต้องเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลก และบ่มเพาะให้บัณฑิตมีทักษะที่จำเป็นต่อการทำงาน มีความชำนาญในสาขาวิชาเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และพัฒนานวัตกรรมได้ (Natthunatiruj, 2019) สามารถปรับเปลี่ยนพัฒนาตนเองและรักความก้าวหน้า การมีทักษะด้านการบริหารจัดการและการเป็นผู้นำ การมีทักษะด้านภาษาและการสื่อสารความสามารถในการรักษาเอกลักษณ์แต่ขณะเดียวกันสามารถเข้าใจสังคมอื่น และอยู่ร่วมกันได้โดยปกติสุข (Cooper, 2010) สิ่งสำคัญที่สุด คือ การปลูกฝังให้นักศึกษาตระหนักและให้ความสำคัญในการพัฒนาความคิดของตนเองบนพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ต้องมีการค้นคว้าด้วยตัวเองของนักศึกษา โดยอาจารย์จะต้องทำหน้าที่ในการเป็นผู้ช่วยแนะแนวและช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักศึกษาสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ (Panich, 2012)

สรุปแนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนในโลกยุคศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญในการพัฒนานักศึกษาให้มีทักษะและประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตให้มีคุณภาพ เป็นเครื่องมือฝึกให้นักศึกษาได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม รู้จักคิด รู้จักวางแผนอย่างเป็นกระบวนการ สามารถวางระบบการทำงานที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม บ่มเพาะให้บัณฑิตมีทักษะที่จำเป็นต่อการทำงาน มีความชำนาญในสาขาวิชาเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และพัฒนาวัตกรรมได้

ทักษะที่สำคัญในการใช้ชีวิตและทำงานในศตวรรษที่ 21

(1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม เช่น กิจกรรมการออกแบบความคิดและอบรมความรู้ในการทำงานศตวรรษที่ 21

(2) ทักษะชีวิตและอาชีพ เช่น กิจกรรมชมรมอาสาพัฒนาชุมชน

(3) ทักษะด้านสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น กิจกรรมทักษะการเป็นผู้ประกอบการดิจิทัล

ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 มีส่วนช่วยในระบบของกิจการนักศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจาก ระบบของอุดมศึกษาในหลายประเทศทั่วโลกกำลังประสบปัญหาที่ว่าการศึกษาเพียงในห้องเรียนไม่สามารถก้าวทัน พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคดิจิทัล ที่มีสภาวะแวดล้อมไปด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการ เข้าถึงความรู้ของคนรุ่นใหม่ที่ไม่จำเป็นต้องผ่านการศึกษาระบบหรือห้องเรียนในมหาวิทยาลัย เพราะเยาวชนรุ่น ดิจิทัล “Digital Natives” มีวิถีคิดและวิถีการจัดการความรู้แตกต่างไปจากคนรุ่นก่อนหรือที่เรียกว่า “Digital Immigrants” อย่างสิ้นเชิง ดังนั้น ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่นักศึกษาต้องทำการค้นคว้าด้วยตัวเอง ของนักศึกษา ได้แก่ 1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม คือ การมีความคิดที่สร้างสรรค์ การใส่ใจในนวัตกรรม มี วิจัยรณญาณที่รอบคอบ มีการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถสื่อสารได้ชัดเจนเป็นอย่างดี พร้อมให้ความ ช่วยเหลือสังคมด้วยความเต็มใจ 2) ทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี คือ มีความทันสมัยพร้อมที่จะอัปเดตข้อมูล ข่าวสาร รู้เท่าทันสื่อสมัยใหม่ รอบรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ และเข้าใจระบบการสื่อสาร 3) ทักษะชีวิตและอาชีพ คือ มี ความยืดหยุ่นในการใช้ชีวิต รู้จักปรับตัวให้ทันต่อบริบทโลกที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีความคิดริเริ่มในการทำงาน สิ่งใหม่ พัฒนาศักยภาพและใส่ใจดูแลตัวเอง รู้จักปรับตัวในการเข้าสังคม เรียนรู้วัฒนธรรมของคนอย่างถ่องแท้พร้อม ทั้งเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเพื่อเข้าใจสังคมโลก ต้องมีความเป็นผู้นำและรับผิดชอบหน้าที่ของตนได้เป็นอย่างดี สามารถ เรียนรู้และพัฒนาอาชีพ อีกทั้งต้องหมั่นหาความรู้ให้รอบด้าน (Winichakul, 2014)

บทสรุป

ความสำคัญในการพัฒนานิสิตนักศึกษาของประเทศให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะสอดคล้องตามความ ต้องการของสังคมในศตวรรษที่ 21 และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งตามกรอบ แผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปีฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนด เป้าหมายของกรอบ คือ “การยกระดับคุณภาพอุดมศึกษาไทยเพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากร ที่มีคุณภาพสู่ ตลาดแรงงานและพัฒนาศักยภาพอุดมศึกษาในการสร้างความรู้และนวัตกรรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการ แข่งขันของประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ รวมทั้งการพัฒนาที่ยั่งยืน ของท้องถิ่นไทย” ประกอบกับปัจจุบันกลุ่มอาเซียนมี การรวมตัวกัน และได้กำหนดวิสัยทัศน์ภายในปี ค.ศ. 2020 หนึ่งว่า “เพื่อพัฒนาอาเซียนให้มีความเข้มแข็ง ใน หลายหลายด้าน รวมทั้งด้านการศึกษาเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดย กำหนดให้มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทุก ๆ ส่วน โดยผ่านการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา การพัฒนาทักษะ ศักยภาพ และการฝึกอบรม” งานด้านกิจการนักศึกษาให้เป็นกิจกรรมที่สถาบันอุดมศึกษาส่งเสริมให้นักศึกษาได้มี คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ รวมทั้งทักษะการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Yongstar, 2015) เป็น บัณฑิตที่มีคุณสมบัติพร้อมนอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นตามหลักสูตร โดยที่พัฒนาในด้าน (1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (2) ทักษะชีวิตและอาชีพ และ (3) ทักษะด้านสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น กิจกรรมการออกแบบความคิดและอบรมความรู้ในการทำงานศตวรรษที่ 21, กิจกรรมชมรมอาสาพัฒนาชุมชน, กิจกรรมทักษะการเป็นผู้ประกอบการดิจิทัล เป็นต้น

กิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษานั้นมีประโยชน์โดยตรงต่อบัณฑิต สามารถสร้างสรรค์ผลงานในด้าน วิชาการและด้านช่วยเหลือสังคม เพื่อเป็นคนดี มีคุณธรรม และจริยธรรม ไม่ก่อปัญหาให้กับตนเองและสังคม

จึงจะเป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไม่ใช่เพียงการถ่ายทอดองค์ความรู้เท่านั้น แต่ต้องเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกและบ่มเพาะให้บัณฑิตมีทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้เกิดประสิทธิผลต่อตัวนักศึกษาเป็นสำคัญ และส่งผลในระยะยาวต่อการพัฒนาประเทศ

References

- Bailey, T., Jaggars, S. S., & Jenkins, D. (2011). *Introduction to the CCRC Assessment of Evidence Series*. New York: Community College Research Center, Teachers College, Columbia University.
- Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active Learning: Creating Excitement in the Classroom*. Washington, D.C.: Jossey-Bass.
- Cooper, M. (2010). *Student Support Services at Community Colleges: A Strategy for Increasing Student Persistence and Attainment*. Retrieved March 15, 2021, from <https://www2.ed.gov/PDFDocs/college-completion/04-student-support-services-at-community-colleges.pdf>
- Daosuk, N. (2019). *Student Activities with the Use of Technology to the Way of Life in the 21st Century*. Retrieved March 27, 2021, from <https://erp.mju.ac.th/articleDetail.aspx?qid=1000>
- Innoi, S., & Boonsak, K. (2011). New Concepts of Student Affairs. *Journal of Industrial Education*, 10(2), 330–333.
- Martin, J. (2010). *The Meaning of the 21st Century*. Bangkok: L. T. P.
- McClelland, D. C. (1973). Testing for Competence Rather Than for “Intelligence”. *American Psychologists*, 28, 1–14.
- Ministry of Labor. (2017). *Ministry of Labor's Strategic Plan for Human Resource Development No.3 B.E. 2560–2564 (2017–2021)*. Bangkok: Office of the Permanent Secretary, Ministry of Labor.
- National Education Act (No. 4), B.E. 2562. (2019, May 1). *Government Gazette*. Volume 136, Section 57A. p.49.
- Natthunatiruj, R. (2019). The Student Affairs Administration of Higher Education Institutions in the 21st Century. *Journal of Educational Administration Silpakorn University*, 10(2), 11–23.

- Office of the Higher Education Commission. (2018). *Strategies for Student Development in Higher Education Institutions (2017–2021)*. Retrieved January 15, 2021, from http://old.rmutto.ac.th/rmuttonews/attachment/TR3332_235442.pdf
- Panich, W. (2012). *Organization of Learning and Knowledge Management* (2nd ed.). Bangkok: Tathata.
- Robles, M. (2012). Executive Perceptions of the Top 10 Soft Skills Needed in Today's Workplace. *Business Communication Quarterly*, 75, 453–465.
<https://doi.org/10.1177/1080569912460400>
- Thanormchayathawat, B., Vanitsupavong, P., Niemted, W., & Portjanatanti, N. (2016). 21st Century Skills: A Challenge for Student Development. *The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health*, 3(2), 208–222.
- Watanabutr, B. (2021). Factors Affecting that Impact on Soft Skills Development of Thai Youth in 21st Century. *The Journal of Research and Academics*, 4(1), 87–94.
- Winichakul, W. (2014). *Unite to Think About Learning*. Bangkok: TK Park.
- Yongstar, S. (2015). The Scenario of Administration of College of Islamic Studies, Prince of Songkla University, During the Next Decade (2012–2021). *Journal of Islamic Studies, Prince of Songkla University*, 6(1), 123–140.